

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ (І. І. Тюрменко)

« ____ » _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Вебсайт як інструмент здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського»

Виконавець: здобувачка вищої освіти ДК-421 Ракович Дарина Вадимівна

Керівник: кандидат історичних наук, доцент Божук Людмила Володимирівна

Нормоконтролер: кандидат історичних наук, доцент Халецька Леся Пилипівна

(підпис)

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра історії та документознавства

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Освітньо-професійна програма – «Документознавство та інформаційна діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ І. І. Тюрменко

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Ракович Дарини Вадимівни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Вебсайт як інструмент здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського», затверджена наказом ректора від «21» квітня 2023 р. №544/ст.

2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 р. до 25.06.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків загальним обсягом 63 сторінки, з них обсяг основного тексту – 40 сторінок, список використаних джерел нараховує 60 позицій.

4. Зміст пояснювальної записки: Вступ. Розділ 1. Вебсайт сучасної бібліотеки як інструмент здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності. Розділ 2. Роль вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського у здійсненні інформаційно-комунікаційної діяльності. Висновки. Список використаних джерел. Додатки.

5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: центральний вхід Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського, скріншот відповіді бібліотеки на лист електронною поштою, скріншот головної сторінки вебсайту бібліотеки, скріншот офіційної сторінки бібліотеки у фейсбуці.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Визначення та обґрунтування теми кваліфікаційної роботи	20.03.2023	
2.	Оформлення завдання на виконання кваліфікаційної роботи. Складання плану роботи. Узгодження з керівником	24.03.2023	
3.	Визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження. Підбір, опрацювання, вивчення літератури та джерел з теми дослідження	28.03.2023	
4.	Виконання індивідуальних завдань з теми роботи	07.04.2023	
5.	Написання основної частини, вступу та висновків	08.05.2023	
6.	Оформлення роботи та подання її на перше читання керівникові	12.05.2023	
7.	Опрацювання зауважень та виправлення недоліків	24.05.2023	
8.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	25.05.2023	
9.	Проходження нормоконтролю	05.06.2023	
10.	Подання роботи на перевірку на плагіат	08.06.2023	
11.	Подання роботи на рецензування	13.06.2023	
12.	Подання остаточного варіанта на кафедру	16.06.2023	
13.	Захист роботи	20.06.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

Розділ	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв

8. Дата видачі завдання: «20» березня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Л. В. Божук
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Д. В. Ракович
(підпис випускника)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи ОС «Бакалавр» на тему: «Вебсайт як інструмент здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського»: 63 сторінки, 60 використаних джерел, 4 додатки.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВЕБСАЙТ,
КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО, ІНФОРМАЦІЙНІ ПОСЛУГИ.

Об'єкт дослідження – інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек.

Предмет дослідження – вебсайт Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського як інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності.

Мета дослідження – встановлення специфіки функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського як інструменту інформаційно-комунікаційної діяльності.

Методи дослідження: метод порівняння, спостереження, аналізу, бібліографічного опису.

У кваліфікаційній роботі з'ясовано сутність поняття «вебсайт бібліотеки» та його характерні особливості. Проаналізовано вебсайт бібліотеки як ефективний інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності у мережі «Інтернет». З'ясовано інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для задоволення потреб користувачів. Проаналізовано структуру та змістовне наповнення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського. Досліджено функціонування вебсайту бібліотеки як інструменту задоволення інформаційних потреб користувачів. Проаналізовано ефективність функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського та запропоновано шляхи і способи удосконалення його структури та інформаційного наповнення.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ВЕБСАЙТ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗДІЙСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	12
1.1. Вебсайт бібліотеки: сутність поняття та загальна характеристика	12
1.2. Вебсайт бібліотеки як ефективний інструмент інформаційно- комунікаційної діяльності у мережі «Інтернет»	15
1.3. Інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для читачів	21
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ВЕБСАЙТУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО У ЗДІЙСНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
2.1. Структура і змістовне наповнення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського	28
2.2. Вебсайт бібліотеки як інструмент задоволення інформаційних потреб користувачів	34
2.3. Шляхи та способи удосконалення структури та інформаційного наповнення сайту	38
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій та зростання обсягів інформації посилюють роль одного з провідних суб'єктів інформаційного ринку – бібліотеки, впливаючи на швидкість та можливість модернізації бібліотечного електронного сервісу. Тому вивчення вебсайту як інструменту здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності та його ефективність у роботі бібліотек є на сьогодні досить актуальним.

Вебсайт бібліотеки має задовольняти потреби читачів у отриманні необхідної інформації. Інформаційно-комунікаційна діяльність є інструментом просування бібліотечних продуктів та послуг. Вона сприяє зростанню зацікавленості серед широкого загалу до діяльності бібліотек і, відповідно, до користування спектром представлених інформаційних продуктів та послуг.

Про актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи свідчить значна кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Загалом опрацьовану літературу та джерела з досліджуваної проблематики умовно можна розподілити на кілька груп.

Перша група джерел – публікації, присвячені дослідженню проблеми вебсайту як інструменту комунікацій з широким колом споживачів документних ресурсів, зокрема, й бібліотечних.

Дане питання досліджувало чимало науковців. Зокрема, О. Мар'їна акцентує увагу на тому, що бібліотеки в цифровому просторі потрапляють у залежність від загальних тенденцій розвитку інформаційного мейнстриму. Дослідниця зазначає, що адаптація бібліотек до цифрового середовища є необхідною для постійної комунікації із читачами та збільшенню їх кількості [41]. Автор Н. Тарасенко, досліджуючи проблеми вебсайту, акцентує увагу на тому, що сучасне бібліотечне інформаційне середовище, сформоване на платформі вебсайту, надає нові можливості для проведення співпраці бібліотечної установи та читачів, використовуючи при цьому соціальні мережі [57, с. 545]. Вебсайт як

один із головних інструментів маркетингу, який має на меті збільшення комунікації із споживачами продуктів і послуг, детально аналізують у своїх дослідженнях, зокрема Карпій О. та Виноградська Ю. [32, с. 218].

Другу групу джерел становлять дослідження, присвячені інформаційно-комунікаційній діяльності безпосередньо у бібліотечній сфері. Так, Т. Гранчак, О. Симоненко досліджують роль сучасних бібліотек у політичній сфері шляхом використання власних інформаційних ресурсів [27; 43]. Дослідник В. Струнгар вивчає комунікаційну складову представництва бібліотек у соціальних медіа, описує основні недоліки та перспективи розвитку даного механізму [56, с. 335]. Проблему інформаційних впливів бібліотеки через здійснення бібліотечного моніторингу піднімає у своїх роботах О. Желай [28].

Третя група джерел і літератури у нашій кваліфікаційній роботі представлена науковими працями з досліджень вебсайту сучасної бібліотеки як інструменту інформаційно-комунікаційної діяльності. Так, зокрема, Ж. Самохіна у своїй роботі «Вебсайт як складова маркетингових досліджень в інформаційній діяльності бібліотек» приділяє особливу увагу основним інструментам комунікації із читачами та їх характеристичі: анкетуванню, усному опитуванню [50]. Використання соціальної мережі «Фейсбук» як одного із ефективних інструментів інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотеки досліджує І. Перенесієнко [46].

Роль бібліотек у сучасному суспільстві невпинно зростає, що пояснюється якісними змінами у напрямках діяльності та перетворенням бібліотечних установ на комунікативні центри громад. Основними функціями бібліотек традиційно залишаються: меморіальна (полягає у збереженні культурного, освітнього, духовного надбання); комулятивна (накопичення культурно-освітньої пам'яті); комунікативна (передача інформації від одного джерела іншому). Ці функції взаємопов'язані між собою, без реалізації будь-якої із них бібліотека не може існувати як соціальний інститут. Успішна реалізації визначених функцій можлива за умови ефективного використання сучасними бібліотечними установами новітнього інформаційно-комунікаційного інструментарію. Нові інформаційні

технології характеризуються наявністю всесвітньої мережі «Інтернет», зокрема, такими її сервісами, як: електронна пошта, телекомунікації, соціальні мережі, месенджери тощо, що надають широкі можливості отримання споживачами бібліотечних послуг значного масиву інформації і знань. Сучасні практики комунікаційних процесів у бібліотеках аналізує О. Симоненко у своїй роботі «Комунікаційна стратегія бібліотек в реалізації діалогу влади та суспільства». Автор висвітлює питання ролі бібліотек у сприянні підвищення ефективної взаємодії органів державної влади і суспільства [51]. Авторка Я. Сошинська зосередила свій науковий інтерес на сучасних інформаційних потребах у роботі бібліотечних установ. Вона аналізує зміст окремих сучасних понять з інформаційної галузі, які використовуються у практичній діяльності бібліотек [55, с. 9].

На сучасному етапі життєдіяльності цифрового суспільства вагома увага дослідників приділяється питанню функціонування вебсайтів бібліотек. Так, зокрема, Л. Влащенко та О. Нікітенко доводять, що віртуальні сервіси бібліотек є ефективними інструментами інформаційного обслуговування споживачів. Це обумовлено як високим технологічним рівнем, так і вимогами до бібліотечного обслуговування на теперішньому етапі [43].

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи стали також і законодавчі акти. Основоположним законодавчим документом, який регулює діяльність бібліотек, є Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», прийнятий 27.01.1995 р., № 32/95-ВР, нова редакція від 01.01.2022 р., який визначає статус бібліотек, правові та організаційні засади діяльності, встановлює вимоги до формування та збереження бібліотечних фондів, бібліотечного обслуговування, визначає права громадян на отримання бібліотечних послуг та скарбів національної й світової культури, зосереджених у бібліотечних фондах [3].

Сьогодні бібліотеки, крім безкоштовних, можуть надавати й платні послуги. Їх кількість та перелік зазначені у постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і

комунальними закладами культури, що не є орендою», прийнятий 02.12.2020 р. № 1183. Даний перелік послуг є досить широкий і містить 24 позиції, які бібліотеки можуть використовувати у своїй діяльності [7]. Важливим документом, що регулює правові відносини у сфері бібліотечної діяльності, визначає правові механізми функціонування системи обов'язкового примірника документів та регулює питання поповнення бібліотечних фондів є Закон України «Про обов'язковий примірник документів», прийнятий 09.04.1999 р. № 595-XIV, нова редакція від 31.03.2023 р. [4].

У кваліфікаційному дослідженні було також використано Закон України «Про інформацію», прийнятий 02.10.1992 р. № 2657-XII, нова редакція від 31.03.2023 р., який регулює відносини у сфері створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації [1]. Один із основних нормативних актів, який регулює вимоги щодо оформлення та функціонування будь-яких вебсайтів є Наказ Міністерства цифрової трансформації України від 23.06.2022 р. № 57, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15 липня 2022 р. за № 785/38121 «Про затвердження вимог до дизайну та порядку погодження проєктів дизайну офіційних вебсайтів (вебпорталів) органів виконавчої влади та офіційних вебресурсів, що пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, та Єдиного вебпорталу Кабінету Міністрів України [8]. Важливим інформаційним джерелом дослідження став Закон України «Про медіа», прийнятий Верховною Радою України 13.12.2022 р. № 2849-IX. Метою законопроекту є створення єдиної, впорядкованої та взаємоузгодженої системи правових норм, спрямованих на регулювання правовідносин у сфері медіа, виконання Україною зобов'язань перед європейськими партнерами та імплементація норм європейського законодавства у національне законодавство. У документі зазначається запровадження регуляції онлайн-ЗМІ, діяльність блогерів та різних вебплатформ [6].

Для більш повного розкриття теми кваліфікаційної роботи були використані інтернет-ресурси, а саме: офіційний сайт Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського [13]; вебсайт Національної бібліотеки

України імені В.І. Вернадського [12], сайт Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» [11], Української бібліотечної асоціації [14] та Національного репозитарію академічних текстів [15].

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у встановленні специфіки функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського як інструменту інформаційно-комунікаційної діяльності.

Відповідно до мети дослідження були поставлені такі **завдання**:

- з'ясувати сутність поняття «вебсайт бібліотеки» та його характерні особливості;
- проаналізувати вебсайт бібліотеки як ефективний інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності у мережі «Інтернет»;
- з'ясувати інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для задоволення потреб користувачів;
- проаналізувати структуру та змістовне наповнення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського;
- дослідити функціонування вебсайту бібліотеки як інструменту задоволення інформаційних потреб користувачів;
- проаналізувати ефективність функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського та запропонувати шляхи і способи удосконалення його структури та інформаційного наповнення.

Об'єкт дослідження – інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек.

Предмет дослідження – вебсайт Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського як інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності.

Методи дослідження. У дослідженні було використано низку методів, а саме: метод порівняння, спостереження, аналізу, бібліографічного опису.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що робота може бути використана працівниками Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського для залучення більшої кількості читачів, покращення показників діяльності, для підвищення рівня управління вебсайтом.

Апробація результатів. Ключові положення кваліфікаційної роботи доповідалися на XXII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки» (м. Київ, 6 квітня 2023 року).

Публікації. Результати кваліфікаційної роботи оприлюднені у публікації: Ракович Д.В. Інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для читачів. *Політ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XXII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: [у 2-х т.]. Т.1 (м. Київ, 5-7 квітня 2023 р.) / [редкол.: Н.В. Ладогубець, А.М. Кокарева та ін.]. Київ: НАУ, 2023. С.188.*

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел налічує 60 найменувань. Загальний обсяг роботи – 63 сторінки, з них основного тексту – 40 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ВЕБСАЙТ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗДІЙСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Вебсайт бібліотеки: сутність поняття та загальна характеристика

XXI століття – це період розвитку науково-технічного прогресу, інноваційно-інформаційних технологій, упровадження комп'ютеризації та цифрового сервісу в усі сфери суспільного життя. Закономірно, що дані новації почали застосовуватися у таких соціально-комунікаційних інституціях як бібліотеки. Установа у сучасних умовах змушена переглядати свої пріоритети, змінювати соціальні функції. Упровадження комп'ютерних технологій, надання доступу до електронних носіїв, використання інтернету призвело до суттєвих змін в обслуговуванні користувачів книгозбірень. Основні функції бібліотечних установ – забезпечення науковою інформацією, безперешкодний доступ до вітчизняних та світових інформаційних ресурсів, інформаційна підтримка навчальних та наукових процесів, забезпечення необхідними матеріалами користувача. Завдяки сучасному розвитку якісне виконання основних функцій можна досягти шляхом використання такого інформаційного ресурсу як вебсайт бібліотеки. Саме тому вивчення, дослідження та вдосконалення даного інструменту є важливим для успішного функціонування будь-якої бібліотечної установи [60].

Наразі у науковому дискурсі не існує єдиного визначення поняття «вебсайту» загалом, так і визначення поняття «вебсайт бібліотеки», зокрема. На законодавчому рівні вперше визначення поняття «вебсайт» було подано у спільному Наказі Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України та Державного комітету зв'язку та інформатизації України «Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного вебпорталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування вебсайтів органів виконавчої влади» від 25.11.2002 р.

№ 327/225. У означеному нормативно-правовому акті вебсайт характеризується як певне поєднання технічної та інформаційної складових частин і є «сукупністю програмних та апаратних засобів з унікальною адресою у мережі «Інтернет» разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певного суб'єкта й забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів, а також інші інформаційні послуги через мережу «Інтернет» [9].

Проведений аналіз нормативно-правової бази показав, що у законодавстві України також прослідковуються різні підходи до тлумачення поняття «вебсайт» (див. Додаток А). Так, у документах Державного комітету зв'язку та інформатизації, Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України та в розпорядженні Голови Верховної Ради України подається визначення «вебсайту» як сукупності програмних та апаратних засобів [9]. У законодавстві України вебсайт ототожнюється із сукупністю даних, які містяться в інтернеті та їх призначенням для суб'єктів [9]. Відтак, можемо констатувати, що сьогодні в українському законодавстві побутує кілька визначень вебсайту.

Якщо ж розглядати поняття «вебсайт бібліотеки» у сучасному науковому дискурсі, то науковці дають йому пояснення, використовуючи різні підходи та характеристики. Так, В. Петрицька у своїй роботі «Web-сайт як інструмент бібліотечно-інформаційного обслуговування НБ ХНУ в умовах запровадження новітніх інформаційних технологій» наголошує на його ефективності як інструменту доведення інформації до користувача [47]. Вебсайти бібліотек досліджує також І. Матвейко, яка вивчала мету, завдання його функціонування на прикладах конкретних сайтів бібліотек [42, с. 221]. Науковці Н. Лебідь та Н. Романюк у своїй статті «Сайт бібліотеки як засіб інформування про міжнародну діяльність» дають наступне тлумачення поняття «вебсайту» (з англ. web (веб) і site) – «складова загальної інформаційної системи, що висуває нові вимоги до підготовки спеціалістів, які б могли займатися не лише технічним забезпеченням вебресурсу (фахівці програмної інженерії), а й використовувати

онлайн-платформу як засіб інформування суспільства (контент-редактор, редактор мультимедійного контенту, редактор соціальних мереж)» [37, с. 88].

Без сумніву, переваги цього інструментарію онлайнної взаємодії бібліотеки із читачами у порівнянні із традиційною комунікацією, є суттєвими. Серед них варто виокремити наступні:

- доставка інформації користувачу за місцем її замовлення – достатньо мати комп'ютер, підключений до мережі «Інтернет»;

- покращення пошуку інформації, адже дозволяють розміщувати і ділитися інформацією у вигляді повідомлень, посилань, статей та інших ресурсів. Це створює можливість для користувачів швидко знаходити потрібну інформацію, оскільки практично будь-яке слово в тексті може бути пошуковим запитом;

- створення можливості для спільного використання інформації. Бібліотеки можуть розміщувати електронні версії книг, журналів, наукових статей та інших документів на своїх сторінках у соціальних мережах. Це дозволяє користувачам швидко отримувати доступ до цих ресурсів без необхідності фізичного візиту до бібліотеки або архіву. Також спільне використання інформації дозволяє уникнути дублювання рідко використовуваних матеріалів, оскільки їх можна ефективно використовувати багатьма користувачами;

- доступ до інформації цілодобово і повсюдно;

- подання інформаційних матеріалів у різних форматах (текст, діаграма, аудіо, відео дані тощо) [57].

Отже, сучасний інформаційний розвиток не тільки постійно розширює спектр бібліотечних послуг, але й змінює уявлення про бібліотеку, роблячи її повноправним учасником і об'єктом інформаційного простору. Дослідивши нормативно-правову базу та напрацювання вітчизняних науковців, було сформовано уявлення про вебсайт як важливий інструмент комунікаційної взаємодії бібліотеки із широким загальною читачької аудиторії. Джерела по-різному тлумачать поняття «вебсайту», проте сходяться на думці – це спільна комунікація надавача та споживача послуг, яка задовольняє функцію в отриманні необхідної

інформації та знань. Узагальнено, можемо зробити висновки, що вебсайт бібліотеки є своєрідною візитною карткою установи, яка надає інформацію та послуги своїм користувачам. Вебсайт бібліотеки має свої особливості та переваги, які відрізняють його від традиційної книгозбірні.

1.2. Вебсайт бібліотеки як ефективний інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності у мережі «Інтернет»

Для бібліотечних установ одним із найважливіших завдань сьогодення в умовах цифрової доби інформаційного суспільства, постає перехід на новий рівень обслуговування споживачів інформаційних бібліотечних послуг. Цифрова культура стає все більш впливовим фактором у суспільному житті. Книгозбірні знаходяться в перехідному стані, де поєднуються традиційні форми та методи обслуговування читачів і нові цифрові ресурси, які здебільшого користуються віртуальними користувачами. Сучасна бібліотечна сфера поєднує традиційну практику з новими можливостями інформаційних і комунікаційних технологій. Традиційні бібліотечні послуги, такі як позичання книг, пошук літератури, консультації, продовжують надаватися, але удосконалюються за допомогою електронних продуктів і послуг, доступних через телекомунікаційні засоби. Науково-технічний прогрес змушує збільшувати інформаційну та соціокультурну роль бібліотеки в сучасних реаліях українського суспільства. Різні види інновацій, що стрімко входять у бібліотечне життя, з кожним роком зростають. Вони містять у собі інформаційні технології і мають досить багато соціально-технічних функцій, як бізнесові чи організаційні тощо.

Вебсайт бібліотеки, як ефективний інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності в мережі «Інтернет», дозволяє бібліотекам функціонувати більш-менш успішно у кризові часи, коли скорочується фінансування і установа змушена просто виживати. Він принципово перебудовує бібліотеку, мислення її працівників, «повертає їх обличчям» до споживача, що позитивно сприяє на дотримання сучасних вимог ринку [49].

У цифрову добу інформаційного суспільства створено та функціонує значна кількість інструментів інформаційно-комунікаційних технологій. До них відносять апаратні засоби (комп'ютери, сервери тощо), програмне забезпечення (операційні системи, мережеві протоколи, пошукові системи), маркетингові технології тощо. У бібліотечній діяльності використовуються такі інформаційні технології як: єдині бібліотечні інформаційні системи; локальні бібліотечні інформаційні системи; офіційні вебсайти; електронні ресурси; сторінки у соціальних мережах.

У сучасному світі вони є незамінною частиною функціонування держави, бізнесу та приватного життя. Інформаційно-комунікаційні технології дають безліч можливостей для представлення, зберігання, обробки та передачі різних видів інформації. Ось деякі з них: цифрове представлення інформації; інтернет-технології; великі системи обробки даних; наука і освіта; управління та автоматизація; штучний інтелект. Усі ці застосування інформаційно-комунікаційних технологій покращують доступ до інформації, спрощують обробку даних та сприяють прогресу в різних галузях діяльності. Серед основних інструментів інформаційно-комунікаційних технологій, які активно використовують сучасні соціокомунікаційні інститути, варто виокремити, зокрема:

- офіційний вебсайт – офіційне джерело інформації, доступне у мережі «Інтернет», яке містить інформацію стосовно певного запитуваного об'єкта;
- пошуковий гуглсервіс – реєструє кожен запит з кожної IP-адреси та зберігає їх назавжди. Дає змогу отримати посилання на необхідні джерела, ввівши запит користувача;
- ютуб – відеосервіс збирає інформацію щодо тематики перегляду відеофайлів користувачем. Надає доступ до запитуваних відеоматеріалів;
- інтернет-сайт – за своїм наповненням надає інформацію щодо конкретного об'єкту чи предмету, який користувач шукає;
- сучасні мережеві ЗМІ – SEO, вебінари, веб-трансляції, RSS-стрічки новин тощо;

- сторінки у соціальних мережах – спеціалізовані канали та інтернет-джерела, які містять дані, електронну (цифрову) інформацію, інші об'єкти авторського та/або суміжних прав [50].

Усі ці інструменти є популярними серед користувачів інтернет-ресурсів.

Інформаційні технології наразі є не лише результатом розвитку міжнародної економічної діяльності, а й незмінним чинником усіх сфер діяльності суспільства. Наразі практично неможливо знайти сферу життєдіяльності людини, у якій не використовуються інформаційні технології. Тому і бібліотеки у своїй діяльності активно їх використовують.

Вебсайт наразі став основним інструментом представлення інформаційних ресурсів бібліотечних установ. Бібліотеки зазнають технологічної трансформації, що пов'язана з автоматизацією та комп'ютеризацією, це зумовлює ведення офіційної сторінки бібліотечної установи у мережі «Інтренет». Вебсайт виконує функцію зберігання, виведення інформації у формі кодування для споживача комп'ютера, на який витрачається мінімум часу, а також доступ до усіх видань, які має бібліотечна установа у електронному вигляді. Для нього характерна динамічність, що дозволяє оновлювати інформацію, а також глобальний доступ, який забезпечується через комп'ютерні мережі. Основна відмінність вебсайту від інших видів інформаційних систем – це здатність накопичувати й використовувати інформацію у вигляді документів [20].

Вебсайт бібліотеки виконує різноманітні функції, які сприяють задоволенню інформаційних потреб користувачів і поліпшенню доступу до різних ресурсів. Основними функціями вебсайту бібліотеки є:

- тематичне упорядкування інформації. Вебсайт бібліотеки надає можливість упорядковувати накопичену інформацію за тематиками, категоріями, авторами тощо. Це допомагає користувачам знаходити необхідну інформацію шляхом інформаційного пошуку на вебсайті;

- аналітико-синтетичне опрацювання електронних документів. Вебсайт може забезпечувати можливість опрацювання електронних документів, таких як

наукові статті, дисертації, звіти тощо. Це може включати можливості перегляду, завантаження, коментування та обговорення документів;

- надання онлайн-доступу до наукової інформації. Вебсайт може містити бази даних, електронні журнали, книги, довідкові матеріали та інші джерела наукової інформації. Користувачі можуть отримати доступ до цих ресурсів через вебсайт, що забезпечує зручну та комфортну онлайн-роботу з науковою літературою;

- ефективний швидкий доступ до електронних ресурсів. Вебсайт може мати швидкий та зручний доступ до електронних ресурсів бібліотеки, таких як електронні каталоги, бази даних, електронні журнали тощо. Це дозволяє користувачам швидко знаходити та отримувати необхідну інформацію з електронних джерел без зайвих затримок.

Вебсайт бібліотеки є важливим інструментом для надання доступу до інформації та забезпечення комфортного користувацького досвіду. Він допомагає покращити ефективність бібліотечного обслуговування та задовольнити потреби сучасних користувачів.

Використання реклами є важливим інструментом для просування іміджу бібліотеки, її продуктів і послуг серед потенційних та поточних користувачів. Метою бібліотечної реклами є залучення уваги користувачів, збільшення попиту на послуги та ресурси бібліотеки. Для успішної реклами варто враховувати наступні вимоги:

- об'єктивність: реклама повинна бути об'єктивною та точно відображати можливості, продукти та послуги бібліотеки. Вона має передавати правдиву інформацію, що відповідає реальним можливостям бібліотеки;

- ясність та чіткість повідомлення: реклама повинна мати простий та зрозумілий меседж, який швидко сприймається користувачами. Вона має передати основну інформацію про продукти, послуги або події бібліотеки в лаконічний спосіб;

- відповідність інтересам та потребам користувачів: реклама повинна бути спрямована на максимальне задоволення потреб і інтересів користувачів.

Аналізування цільової аудиторії та задоволення її потреб є важливим аспектом створення привабливих та актуальних повідомлень;

- естетичність: реклама повинна мати привабливий та професійно оформлений дизайн. Використання кольорів, шрифтів та графіки повинні відповідати стилю та іміджу бібліотеки;

Дотримання цих вимог допоможе привернути увагу користувачів та сформувати позитивний імідж бібліотеки, що сприятиме збільшенню попиту на її продукти та послуги [45].

Розглянемо два різні види бібліотечної реклами, які найчастіше використовують сучасні бібліотеки. Це традиційна та інноваційна реклама. Перша включає такі інструменти, як книжкова виставка, бібліографічний огляд, день інформації, літературний вечір. Це класичні форми реклами бібліотек. Друга включає слайд-лекція, електронна виставка, буктрейлер, букблогерство, пов'язані з використанням інтернет технологій і проводяться в режимі онлайн. (див. Додаток Б).

Вебсайт є важливим інструментом бібліотеки для надання бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачам бібліотеки. Він забезпечує вільний доступ до різноманітних інформаційних ресурсів та інформує про діяльність, мету, завдання, роботу та структуру бібліотеки.

Попри те, сайт може виконувати й інші завдання:

- представляти інформаційні ресурси бібліотеки в Україні й світі як українською, так і іноземними мовами;
- повідомляти про нові надходження до бібліотеки;
- інформувати про можливість передплати періодичних видань;
- надавати можливість користування електронним каталогом бібліотеки іншим відвідувачам;
- забезпечувати доступ до повнотекстових версій методичних вказівок, створених професорсько-викладацьким складом вищого навчального закладу, через електронну базу даних;

- сприяти якомога більшому використанню існуючої у базах даних закладу вищої освіти інформації.

Головна мета бібліотечних інновацій – вдосконалення бібліотечної діяльності для більш повного задоволення інформаційних, освітніх і культурних запитів користувачів. Бібліотечна установа сьогодні не може функціонувати, не використовуючи інноваційні технології, не упроваджуючи різноманітні форми активної комунікації із читачем, зокрема, й можливості соціальних мереж. Відповідно це сприяє появі таких форм спілкування з читачами як літературний пінг-понг, бібліоквест, флешмоб, буккросинг, фандрайзинг, грантова діяльність, таємний читач [20].

Спілкування із читачами здійснюється за допомогою інформаційних інструментів: офіційних сайтів установ, офіційних сторінок у соціальних мережах, месенджерах, каналах на відеохостингу «ЮТуб» та інших ресурсів. Усі вони в онлайн-режимі надають довідкові послуги, доступ до зовнішніх електронних ресурсів, а також пропонують можливість замовлення літератури через інтернет тощо. Застосування нових інформаційних технологій в бібліотечну діяльність дозволяє автоматизувати користування наявною бібліотечною інформацією. Вебсайт бібліотечних установ надає вільний доступ віддаленим користувачам до власних ресурсів на умовах рівних з читачами, які працюють у закладі офлайн [19].

Вебсайт бібліотеки є своєрідним інформаційним довідником, скориставшись яким читач отримує вільний доступ до електронних інформаційних ресурсів бібліотеки: електронного каталогу, електронних цифрових ресурсів установи, науково-довідкової літератури, методичних розробок бібліотечних працівників, матеріалів віртуальних конференцій, онлайн-виставок, форумів тощо. Він стає невід'ємним компонентом бібліотеки як своєрідний зв'язок між різними інформаційними ресурсами бібліотеки і ресурсами за межами її структури [19].

Отже, сучасніші бібліотеки стають установами з властивостями цифрового інформаційно-аналітичного центру, відходять від традиційного уособлення як

сховища книг. В сучасному світі бібліотеки широко використовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології, такі як вебсайти, бібліотечний маркетинг та соціальні мережі тощо. Вебсайт відіграє важливу роль у поширенні інформації про бібліотеку, її ресурси, та послуги серед користувачів. Соціальні мережі та інші платформи спілкування дозволяють обмінюватись думками та рекомендаціями стосовно електронного контенту, що доступний у віртуальних бібліотеках. Цей цифровий прогрес впливає на традиційні механізми передачі інформації, такі як друковані видання, і забезпечує більшу доступність та динамічність використання електронного контенту. Користувачі можуть швидко та зручно отримувати інформацію, незалежно від місця та часу, за допомогою електронних пристроїв. Це розширює їх можливості для отримання знань, досліджень, саморозвитку та навчання. Крім того, електронний контент дозволяє використовувати різноманітні інтерактивні елементи, такі як відео, аудіо, графіка, що збагачують досвід користувача та роблять процес сприйняття інформації більш змістовним та цікавим. Загалом, соціальні технології та руйнування традиційних механізмів передачі інформації допомагають підвищити популярність та динамічність використання електронного контенту у віртуальних бібліотеках. Це створює нові можливості для доступу до інформації, спілкування та розвитку в бібліотечному середовищі.

1.3. Інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для читачів

Упродовж усієї історії розвитку людського суспільства бібліотеки відігравали важливу роль у науковому світі і були освітніми та науково-дослідними установами. Вони завжди вважалися організаціями, які допомагають людям у доступі до різних джерел інформації, таких як рукописи, карти, книги, бази даних і вебсайти.

На сучасному етапі розвитку суспільства головною функцією бібліотек стає забезпечення вільного і необмеженого доступу до різноманітних джерел інформації, включаючи як традиційні друковані ресурси, так і електронні.

Бібліотеки, відповідаючи на потреби громадян у бібліотечному обслуговуванні, активно створюють та організують інформаційні ресурси. Вони також здійснюють удосконалення довідково-пошукового апарату, який допомагає забезпечувати доступність до інформації та культурних цінностей, що зберігаються у бібліотеках та надаються в тимчасове користування читачам бібліотек [3].

Будь-який читач у бібліотеці потребує оперативної, ефективної роботи інформаційних структур, спрямованих на створення інформаційно-аналітичних продуктів, на виробництво синтезованої, прогнозно-аналітичної інформації.

Упровадження нових технологій у бібліотечну практику призводить до перегляду концепції обслуговування користувачів і розширює можливості бібліотеки: вона не лише надає доступ до власних фондів і колекцій, але й забезпечує доступ до зовнішніх інформаційних ресурсів [16].

В умовах розвитку інформаційно-комунікаційної діяльності суспільства, обслуговування користувачів у бібліотеці означає, що бібліотечний працівник надає допомогу та відповідає на конкретні запити читача. Бібліотечні установи повинні надавати якісну інформацію та нести ще й виховну функцію. Сьогодні в Україні триває війна. У цей складний для держави час, бібліотеки продовжують виконувати свої основні функції, сприяють формальній і неформальній освіті, самоосвіті та саморозвитку, популяризують українську книжку, організують та проводять виховні заходи патріотичного спрямування. Важливим завданням бібліотек під час війни є сприяння цифровій грамотності серед населення, зменшення цифрової нерівності, орієнтації на ефективне використання інформаційних ресурсів і комунікаційних технологій. В реаліях сьогодення на бібліотечних сайтах та в соціальних мережах бібліотек багато публікацій, присвячених війсьній тематиці. Ветеранська проза стала новим напрямом української літератури, що активно розвивається. Вона представляє правдиві історії про війну та дає можливість побачити своє життя під іншим кутом. Ця література є сучасною українською зброєю, оскільки в ній важко підробити історичну хроніку та особисті переживання.

Питання воєнної тематики представлено на інформаційних ресурсах більшості бібліотек. Воно висвітлюється під час проведення різних просвітницько-виховних заходів. Сюди можна віднести колективні читання, лекції запрошених гостей і учасників бойових дій, виставки тощо. Кіровоградська обласна бібліотека імені Д. І. Чижевського, зокрема організовує такі заходи як презентація книг на військову тему, виставки, поетичні читання, лекції.

Умови воєнного стану ставлять перед бібліотеками важливе завдання бути доступними для кожного користувача і надавати доступ до інформаційних ресурсів навіть у складних ситуаціях. Бібліотеки використовують різноманітні онлайн-послуги для забезпечення доступу до культурного, наукового та освітнього контенту через інтернет.

Питання роботи бібліотечних установ у складні часи кризи досліджує у роботі «Дистанційне обслуговування та нові онлайн-послуги бібліотек закладів вищої освіти під час пандемії COVID-19» Ю. Горбань. Автор вивчає виклики, спричинені пандемією COVID-19 та їх вплив на роботу бібліотек. Зокрема, зазначає, що умови невизначеності та обмеження пересування людей, стимулювали розробку нових бібліотечних онлайн-послуг. Автор акцентує увагу на трансформації та видозміні функцій бібліотек:

- супровід дистанційної освіти;
- забезпечення віддаленим користувачам доступу до повнотекстових баз даних для стимулювання дослідницької діяльності;
- створення електронного читального залу з навчальними матеріалами;
- надання консультацій та складання довідок;
- створення й поширення наукової та навчальної інформації для користувачів [26].

«Мобільні застосунки – складова ефективності та дієвості сучасних бібліотек» – дослідження О. Білик, що присвячене функціям бібліотеки у просторі мережі «Інтернет». Автор розкриває важливість сучасних інформаційних технологій у функціонуванні та популярності бібліотечних установ [22].

З появою цифрової доби і розвитком інформаційного суспільства, концепція відносин між бібліотечним працівником і читачем зазнала змін. Раніше, бібліотекар виступав як авторитет, який керував читачем, надавав рекомендації та впливав на його вибір літератури. В цьому контексті, бібліотека виконувала функцію виховання та формування читача. Проте, в сучасному оточенні, змінюються пріоритети та цінності в суспільстві, а також зростає вплив інформаційних технологій. Бібліотека перетворюється на інформаційний центр, де головною функцією стає надання користувачам необхідної інформації. Фонди бібліотек формуються з урахуванням потреб та запитів користувачів, а їх інтереси стають визначальними. Бібліотекарі стають партнерами читачів, які надають професійну допомогу у пошуку, оцінці та використанні інформації. Вони стежать за новими тенденціями в літературі та інформаційних технологіях, надають консультації, організують тренінги та навчальні заходи. Бібліотекарі також активно впроваджують інформаційні технології, щоб забезпечити зручний доступ до електронних ресурсів та онлайн-послуг.

Отже, у контексті суспільних змін, бібліотека стає гнучкою та адаптивною до потреб своїх користувачів, спрямовуючи свою роботу на задоволення їхніх інформаційних потреб та інтересів. Щоб покращити обслуговування, працівнику бібліотеки потрібно мати обізнаність та критичне мислення, усвідомлювати особливості та необхідність своєї професійної діяльності [28].

Залежно від інформаційної потреби користувача, його запиту, результатом може бути бібліографічний опис документа, тематичний список літератури, уточнення місцезнаходження документа тощо. Ініціатива запиту надходить від користувача. Якісне обслуговування читача можна здійснитись за допомогою бібліографічної консультації. Вона повинна містити рекомендації користувачеві щодо використання інформаційних ресурсів, які включають характеристику їх змісту, структури, пошукових тактик, послідовності логічних операцій та інтелектуальних стратегій тощо, виконуваних у процесі інформаційного пошуку, що забезпечують точність і повноту видачі документів.

На разовий бібліографічний запит, бібліотечний працівник повинен знайти предмет пошуку (конкретний бібліографічний запис, факт тощо), сформулювати пошуковий образ запиту, визначити стратегію, а потім здійснити пошук бібліографічної або фактографічної інформації. І в результаті надати відповідь, яка і є бібліографічною довідкою.

У загальному визначенні бібліографічний пошук – це процес ідентифікації документів за їх формальними або змістовими ознаками, що здійснюється на основі використання бібліографічних ресурсів і технологічних засобів і методів.

Якість обслуговування користувачів, задоволення їх потреб – найважливіше завдання та функція будь-якої бібліотеки. Потрібно орієнтуватися на потреби споживачів для створення позитивного іміджу бібліотеки та залучення більшої кількості читачів. Бібліотеки за допомогою інформаційно-комунікаційної діяльності можуть використати орієнтований метод, який складається з компонентів: аналізу потреб, аналізу задач, оцінки ресурсів, моделювання поведінки користувачів, проектування системи. Одним із складових напрямів є аналітична обробка думок і відгуків читачів про сучасний стан і перспективи розвитку системи обслуговування [56, с. 330].

Організація обслуговування користувачів бібліотеки передбачає реалізацію у певній послідовності наступних дій: виявлення і аналітична обробка думок і відгуків читачів про сучасний стан і перспективи розвитку системи обслуговування в бібліотеці; вивчення формально-динамічних характеристик інформаційної поведінки читачів; уточнення соціально-демографічних характеристик читачів; анкетування та бліц-опитування як своєрідний варіант колективної експертної оцінки [43].

Безперечно, соціальні інститути призначені для задоволення конкретних потреб та відповідно повинні їх задовольняти. Сучасна бібліотека має враховувати очікування своїх користувачів. Тому одна із її основних функцій – це задовольнити інформаційні потреби читача, зробити доступною для нього інформацію. Її можна виконати шляхом удосконалення організації

обслуговування користувачів бібліотеки, а саме наданням бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг.

У добу цифровізації суспільства, бібліотечним установам необхідно відповідати стандартам інноваційності та забезпечувати своїх користувачів інформаційними послугами, використовуючи різноманітний інструментарій. Розглянемо деякі ресурси українського сегменту інтернет-середовища, які функціонують досить тривалий час та є прикладом успішної й ефективної комунікації із читачем. З цією метою, нами було проаналізовано популярні серед читачів вебсайти: Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» – національного сховища обов'язкових екземплярів усіх видів друкованих видань всіма мовами, виданих в Україні. Здійснює державну реєстрацію усіх типів і видів вітчизняних видань, забезпечує організацію книгообміну [11]; Української бібліотечної Асоціації (УБА) – організації, яка займається інформуванням громадськості про події у бібліотечно-інформаційній сфері, здійснює освітню діяльність, організовує проведення конференцій, семінарів і тренінгів для бібліотечних фахівців і представників інформаційної сфери, займається видавничою діяльністю [14]; Національного репозитарію академічних текстів (НРАТ), що займається інформуванням про події у бібліотечно-інформаційній сфері, здійснює освітню діяльність, організовує проведення конференцій, семінарів і тренінгів для бібліотечних фахівців і представників інформаційної сфери, займається видавничою діяльністю [15]; Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – головної всеукраїнської книгозбірні, загальнодержавного комплексного бібліотечно-інформаційного, науково-дослідного, науково-методичного та культурно-просвітницького центру, найбільшого за обсягом документно-інформаційних ресурсів книгосховища України [12]. Під час проведення моніторингу сайтів означених установ, зверталась увага на візуалізацію сайтів та їх наповнення, в результаті чого змогли об'єктивно охарактеризувати сайт бібліотеки імені Чижевського.

Отже, відповідно до вимог сьогодення, бібліотеки активно шукають нові підходи до організації якісного та оперативного обслуговування користувачів, щоб забезпечити їх потреби у прагненні до отримання інформації та розширюють набір сервісних послуг. Зростаюча популярність електронних документів породжує зміни в уподобаннях користувачів, вони надають перевагу електронному документу над традиційним. Розвиток інтернету надає нові можливості для забезпечення віддалених користувачів бібліотечними інформаційними ресурсами. У цифрову епоху бібліотека виступає як провідний постачальник якісних інформаційних послуг онлайн.

Таким чином, дослідивши питання вебсайту сучасної бібліотеки як інструменту здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності було проаналізовані основні думки дослідників та нормативно-правові документи із трактуванням поняття «вебсайту». Виявлено, що до цього часу є досить багато дискусій щодо його значення та характеристики. Тому проаналізувавши погляди різних джерел, було узагальнено, що вебсайт бібліотеки є своєрідною візитною карткою установи, яка надає інформацію та послуги своїм користувачам, ресурс який має особливості та переваги, які відрізняють його від традиційної книгозбірні.

Виявлено, що сучасні бібліотечні установи застосовують різні інформаційно-комунікаційні технології: вебсайт, маркетинговий інструментарій, соціальні мережі тощо. Важливу роль відіграє вебсайт як інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек. Він є основним інструментом представлення інформаційних ресурсів бібліотечних установ, виконуючи функцію зберігання, виведення інформації у машинозчитуванній формі на комп'ютер користувача, надає швидкий доступ до інформації. Сайт є офіційним представництвом бібліотеки в інтернеті. Він має наступний функціонал: тематичне упорядкування; опрацювання електронних документів; онлайн доступ до інформації; швидкість використання електронних ресурсів бібліотек тощо.

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ ВЕБСАЙТУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО У ЗДІЙСНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Структура і змістове наповнення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського (ОУНБ) є значною культурною та науковою установою в місті Кропивницькому та однією з найстаріших бібліотек в Україні. Вона служить як центр зберігання та поширення знань, пропонуючи широкий спектр послуг та ресурсів для своїх користувачів.

Бібліотека Чижевського є найбільшою бібліотекою в регіоні та має значний універсальний фонд на різних носіях інформації, включаючи традиційні та новітні формати. Бібліотека також зберігає колекції цінних та рідкісних видань, а також виконує функцію депозитарію видань краєзнавчого характеру. Вона активно впроваджує інноваційні технології та надає сучасні цифрові послуги. Обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського швидко реагує на зміни в інформаційному середовищі та намагається задовольнити потреби своїх користувачів. Бібліотека також проводить навчання комп'ютерній грамотності, допомагаючи своїм відвідувачам оволодіти необхідними навичками для використання інформаційних технологій. Одним із проєктів бібліотеки є створення електронного музею книги, що демонструє цінність та культурну спадщину письмового слова.

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського організована у 20 структурних підрозділів, включаючи відділи обслуговування користувачів і відділи, які забезпечують виробничі та технологічні процеси. Ця структура допомагає забезпечувати ефективну роботу бібліотеки та задоволення потреб користувачів [13].

Розглянемо їх детальніше. Користуватися інтернетом та сучасними інформаційними технологіями можна у межах відділу інтернет-центру, взяти видання додому можна у відділі міського абонементу, документи іноземними мовами знаходяться у відділі мистецтв, унікальні видання є у відділі рідкісних та цінних документів. Відділ документів з питань економіки, виробництва та природничих наук відповідає за задоволення інформаційних потреб користувачів у науковій, виробничій, довідковій та навчальній літературі з питань економіки, техніки, сільського господарства, дизайну, інтер'єру, природничих наук та комп'ютерних технологій.

Інформаційно-бібліографічний відділ є головним довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки. Він забезпечує повну інформацію про фонд бібліотеки, дозволяє вибрати та замовити необхідну інформацію, отримати фактографічні та тематичні довідки, як самостійно, так і з допомогою бібліографа-консультанта.

У відділі краєзнавства зберігається та поширюється різноманітна інформація про історію, економіку, суспільно-політичне життя, культуру та мистецтво Кіровоградщини. У бібліотеці також є спеціалізовані сектори, такі як гуманітарних наук, суспільних наук, філософії та права. Сектор читальних залів є одним з найбільших відвідуваних відділів бібліотеки. Формування фонду бібліотеки відбувається у розділі комплектування. Бібліографічний опис документів, що надходять до бібліотеки, організація та ведення системи електронних та карткових каталогів здійснюється за допомогою відділу обробки документів та організації каталогів. Збільшує мережу охоплення, надає підтримку із технічного боку відділ автоматизації. Методичний центр знаходиться на базі Науково-методичного відділу та сектору соціологічних досліджень [13].

Враховуючи сучасну безпекову ситуацію, більшість послуг бібліотеки надають онлайн. Власне це скорочує як час відвідування бібліотеки, так і надання інформаційного обслуговування, оскільки отримавши послугу в електронному вигляді, відвідувач менше часу проведе у бібліотеці. Це дозволяє говорити про те, що електронне обслуговування це передусім безпека та зручність самого

користувача закладу, а також це сприяє виконанню працівником бібліотеки інших завдань у короткі терміни.

Обласна бібліотека налічує більше 775 тисяч одиниць документів. Вони включають книги, періодичні та серіальні видання, карти, ноти, та інші образотворчі видання, рукописи, стародруки, документи на нетрадиційних носіях інформації на різних мовах світу. Складові фондів – бібліотечна колекція Олександра Ільїна, книги подаровані Канадським Товариством Приятелів України, Об'єднанням поляків Кіровоградщини «Полонія» тощо.

Універсальними інформаційними ресурсами книгозбірні користуються близько 33 тис. читачів, щороку отримуючи понад 600 тис. документів. Щодня бібліотеку відвідує близько 700 осіб.

Сьогодні бібліотечні працівники активно реагують на вимоги інформаційної доби, на запити користувачів, які бажають отримувати послуги переважно онлайн. Так як книгозбірні є інформаційно-комунікаційним центром, то повинні забезпечувати читачів якісним доступом до інформаційних джерел та відповідати їх сучасним вимогам. Вебсайт є важливим ефективним інструмент взаємодії з читачами, представленням інформаційних ресурсів установи та знань про неї.

Вебсайт Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського є досить сучасним та функціональним. Сторінка має сталу структуру. Загалом структурою вебсайту можна вважати розділи сторінки, які є окремими елементами, що мають набір певних даних. Тож доцільно охарактеризувати структуру досліджуваної бібліотеки.

На головній сторінці розміщені такі розділи як: «Електронний каталог», «Цифрова бібліотека», «Анонси», «Запитай бібліотекаря», «Бібліотеки області», «Періодичні видання». Ці розділи розташовані поруч та мають блокову форму, що дозволяє познайомитись із їхнім вмістом, відразу натиснувши на них. Також на сайті представлені розділи «Новини та Анонси», «Фотогалерея», «Контакти».

На головній сторінці також розміщені такі розділи як: «Унікальні колекції» (охарактеризовано фонд бібліотеки), «Бібліотека – сучасний мегакультурний центр» (запрошення прийняти участь у заходах бібліотеки), «Бібліотека

Чижевського – інформаційний центр» (проаналізовано основні переваги бібліотеки) [13].

Важливим компонентом бібліотечного вебсайту є Цифротeka. Це своєрідний електронний лічильник, що відображає обсяг бібліотечного фонду, кількість відвідувань вебсайту, кількість відвідувань бібліотеки. Подача інформації у такій статистичній формі сприяє формуванню позитивного іміджу закладу.

Особливістю вебсайту є наявність таких інструментів як Контрасту та Шрифту. Контраст передбачає виставлення відвідувачем сайту контрастності, яка є зручною для сприйняття інформації. Це дозволяє сфокусувати зображення та побачити важливі деталі. Шрифт дозволяє змінювати шрифт написання тексту. Така функція дозволяє встановлювати шрифт зручний для сприйняття кожним відвідувачем.

Також зверху сторінки є кнопка Меню, що виокремлює найважливіші компоненти сайту: Головна, Про бібліотеку, Що нового, Користувачам, Ресурси, Послуги, Краєзнавство, Фахівцям. Розділ «Головна» демонструє головну сторінку, яку можна визначити як іміджетворчу. Адже на основній сторінці відображені ті компоненти, які мають зацікавити користувача, зокрема, це лаконічна інформація про бібліотеку, визначення її переваг, наявність світлин.

У розділі «Про бібліотеку» є підрозділ «Історія створення» з інформацією про основні віхи заснування та діяльності бібліотеки та цікавими світлинами. Розділ призначений для інформування читачів про історію бібліотеки.

Розділ «Що нового» включає підрозділи «Анонси», «Новини», «Медіатека», «ЗМІ про бібліотеку». Тут розміщується інформація про зміни у функціонуванні бібліотеки, її новинки, набір матеріалів про бібліотеку на телебаченні, публікації про бібліотеку у ЗМІ. Тобто все, що відображає актуальну інформацію про діяльність бібліотечної установи.

У розділі «Користувачам» доступні для перегляду підрозділи: «Вікторини», «Буктрейлери», «Кіноклуб Екран», «Віртуальні виставки», «Інформаційні центри», «Віртуальна книжкова виставка», призначені для інтерактивної взаємодії

з постійними читачами та залучення нової цільової аудиторії споживачів інформаційних бібліотечних ресурсів [13].

Підрозділами бібліотеки в інформаційному просторі є «Електронний каталог», «Зведений каталог періодики», «Цифрова бібліотека». Тобто це всі джерела, які допомагають користувачу у пошуку потрібної бібліотечної інформації без особистого звернення до бібліотеки. Як наслідок, користувач вже усвідомлює, чи присутня у бібліотеці потрібна йому література чи періодика.

Розділ «Послуги» включає різноманітні платні та безкоштовні послуги, які надає бібліотека своїм користувачам. Ось деякі з них:

- продовження терміну користування книгами: ця послуга дозволяє користувачам продовжити термін позичення книги, яку вони мають на руках, якщо вони потребують більше часу для ознайомлення з нею;

- віртуальна довідка: ця послуга надає можливість отримати довідкову інформацію, поради або відповіді на запитання від бібліотекарів за допомогою електронних засобів зв'язку, таких як електронна пошта, онлайн-чат або соціальні мережі;

- послуги цифрової грамотності: ці послуги надаються для навчання користувачів основам роботи з комп'ютерами, інтернетом, електронними ресурсами та іншими цифровими технологіями. Вони можуть включати навчання використанню електронних баз даних, пошукових систем, роботи з електронною поштою тощо;

- послуги електронного урядування: ці послуги надають користувачам доступ до електронних послуг урядових органів, таких як заповнення та подання електронних документів, звернення до офіційних даних, отримання інформації про законодавство тощо;.

- перелік платних послуг: цей перелік включає різноманітні платні послуги, які бібліотека надає, наприклад, ксерокопіювання документів, прокат приміщень для проведення заходів, послуги доставки документів тощо;

- майстер-класи в бібліотеці: ця послуга полягає в організації тематичних майстер-класів, тренінгів або семінарів для користувачів з різних галузей, які можуть включати мистецтво, ремесла, культурологію тощо;

Ці послуги допомагають задовольнити різноманітні потреби та інтереси користувачів і роблять бібліотеку не лише місцем доступу до інформації, але й центром навчання та культурного розвитку.

Інформація про топоніми міститься у підрозділах «Місто Кропивницький», «Кіровоградська область», «Краєзнавство Кіровоградщини». Підрозділи «Кіровоградська регіональна бібліотечна асоціація», «Бібліотечна справа», «Бібліотеки області», «Публічна інформація». Це ті дані, які призначені для допомоги спеціалістам бібліотечної сфери і містяться вони у розділі «Фахівці».

На вебсайті відображається статистика відвідувань, наявний бібліотечний фонд. Так, наприклад, станом на 01 квітня 2023 року представлені наступні дані: 783472 видання налічує бібліотечний фонд; 352525 осіб відвідали вебсайт бібліотеки, а саму установу – 175154 особи [13].

Щорічно до фондів бібліотеки надходить 10-12 тис. документів (книг, брошур, журналів, газет, документів на електронних носіях тощо). Джерелами постачання нових документів є видавництва, книгарні, безкоштовний обов'язковий примірник документів від місцевих видавництв, передплата періодичних видань, книгообмін, міжнародний книгообмін, дарунки від громадських установ, авторів та спонсорів.

На основі даних, представлених бібліотеками міста, бібліотека щорічно укладає зведений каталог періодичних видань м. Кропивницького та каталог періодичних видань Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського.

Отже, вебсайт бібліотеки імені Д. І. Чижевського має структуру, що складається з розділів та підрозділів. Подана текстова інформація доповнюється світлинами та фактографічними, статистичними даними. Загалом сайт є зручним, інтерактивним, простим у користуванні.

2.2. Вебсайт бібліотеки як інструмент задоволення інформаційних потреб користувачів

Вебсайт будь-якої бібліотеки є інструментом задоволення інформаційних потреб користувачів.

Серед інформаційних послуг вебсайту, якими можуть скористатися читачі Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського, варто виокремити наступні:

- продовження терміну користування книгою;
- віртуальна довідка;
- послуги цифрової грамотності;
- послуги електронного урядування;
- майстер класи в бібліотеці;
- платні послуги [13].

Досить популярними наразі стали онлайн-послуги, які надає Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського своїм читачам, виходячи із можливостей новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Такі послуги – один із пріоритетних напрямів її роботи, метою якого є пошук, оцінка, розробка та впровадження бібліотечних нововведень. Бібліотечна установа надає послуги з використанням інноваційно-комунікаційних технологій: електронний каталог, онлайн-виставки, віртуальні тренінги, презентації новинок тощо [13].

Для розроблення критеріїв оцінювання ефективності вебсайту обраної бібліотеки використовувались серйозні напрацювання викладацького складу кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету [54; 58]. В опрацьованому джерелі були викладені критерії для оцінювання вебсайтів музейних та архівних установ, на основі цих даних було проаналізовано ефективність вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського за набором критеріїв (див. додаток В). Серед них було аналізовано призначення вебсайту, візуальне сприйняття, структурованість, інформаційне наповнення, наявність світлин та

відеоматеріалів, корисність, актуальність, цілеспрямованість, використання різних типів контенту, грамотність, унікальність, зручність, лаконічність, релевантність, наочність, наявність зворотнього зв'язку. Загалом вебсайт відповідає всім визначеним до нього вимогам, інформація на ньому є корисною як читачам, так і фахівцям, при цьому акцент робиться на цифрових послугах. Було сформовано пропозиції щодо покращення функціонування вебсайту, а саме: наповнення сайту інструкціями пошуку матеріалів на сайті, збільшення кількості відео-контенту та доповнення сайту рубрикою з літературою, присвяченою сучасним подіям російсько-української війни.

Задля виявлення динаміки щодо кількості відвідувачів вебсайту можна звернутись за допомогою до сервісу GoogleAnalytics, який допомагає зрозуміти поведінку користувачів на сайті, виявити динаміку діяльності відвідувача. Зокрема, система сприяє визначенню середнього часу перебування відвідувачів на сайті, частоті переходу за внутрішніми та зовнішніми посиланнями, кількості відвідувачів за 1 день і загалом за певний період. Сервіс GoogleSearchConsole дає змогу аналізувати трафік, що надходить саме з пошуковика, і показує, кількість показів та кліків. На сайті бібліотеки наявна лише інформація про кількість відвідувачів за весь час його існування, що складає 352525 користувачів, але відсутня інформація про те, яка кількість щоденно чи щотижнево заходить на сайт бібліотеки.

Сучасна молодь досить багато часу приділяє віртуальному спілкуванню. Хочемо ми того чи ні, але соціальні мережі для неї є ключовими майданчиками для обміну інформацією. Тому Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського, крім офіційного вебсайту, активно використовує та популяризує себе і у соціальних мережах, зокрема у фейсбук. Офіційне посилання на сторінку бібліотеки – <https://www.facebook.com/ounb.kirovohrad/?locale>. Соціальні мережі дійсно відкривають безліч можливостей для бібліотеки у сучасному інформаційному середовищі. Ось деякі з них: швидке поширення новин; взаємодія з користувачами; моніторинг та спостереження; створення нового контенту;

взаємодія зі спільнотою; промоція бібліотеки та інші. Використання соціальних мереж вимагає від бібліотеки відповідального підходу, активності та вміння адаптуватись до змін у цифровому середовищі [32]. На своїй сторінці у мережі «Фейсбук» аналізована бібліотека розміщує всю актуальну інформацію, зокрема інформаційні повідомлення про проведені події онлайн та офлайн, а також анонсує очікувані заходи. Кількість підписників на офіційній сторінці бібліотеки становить 5203 особи та змінюється майже щоденно у напрямку зростання.

Досить багато інформації представлено про Кіровоградську обласну універсальну наукову бібліотеку у ЗМІ. Так, журналісти стають свідками того, що потім стає вагомою подією. Наприклад, 18 квітня 2023 року обласна бібліотека розпочала нову благодійну книжкову акцію під назвою «Українське слово поруч з тобою». Така акція є продовженням та розширенням минулорічної «Книга для захисника», під час якої було організовано збір літератури для бійців у госпіталь, аби заспокоїти, розважити чи надихнути військових, які проходять лікування та реабілітацію. Після проведення заходу до бібліотеки почали звертатися бійці, що знаходяться на передовій, надходити запити з книгозбірні звільненого Херсону та від українців, які живуть у Нижньосілезькому воєводстві Польщі. Електронні копії цих книг будуть розміщені на сайті у вільному доступі [13].

Формами соціокомунікаційної взаємодії аналізованої бібліотеки з читачами є офіційний вебсайт, сторінки у соціальних мережах, фестивалі, благодійні акції, майстер-класи, клуби та гуртки, читацькі конкурси та заходи, подкасти, курси підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання старшокласникам на базі бібліотеки (див. додаток Г). Ці заходи проводить бібліотека задля налагодження взаємодії з користувачами за допомогою різних засобів. Використання різних форм соціокомунікаційної взаємодії дозволяє бібліотеці імені Чижевського підтримувати активну комунікацію зі своїми читачами, сприяти їхньому освітньому та культурному розвитку, залучати нових читачів до своїх послуг і підвищувати престиж.

Ще однією інтерактивною формою взаємодії бібліотеки з користувачами є проведення онлайн-фестивалів, або ж розміщення на сайті інформаційних

повідомлень про офлайнві заходи з мультимедійним супроводом. Із 8 квітня до 6 травня 2023 року кінокомпанія Артхаус клуб книгозбірні організують фестиваль «Тиждень австрійського кіно». Долучитись до перегляду можна було безпосередньо у читальному залі бібліотеки або ж зайшовши на вебсайт у визначений час за розміщеним у стрічці оголошень посиланням [13].

Проаналізувавши послуги та сервіси, представлені на вебсайті досліджуваної установи, можемо виокремити переваги цього новітнього інструменту задоволення інформаційних потреб користувачів:

- просування реклами з урахуванням потреб читачів. На офіційній сторінці книгозбірня надає своїм користувачам інформацію про події та новини, пропонує різноманітні ресурси і сервіси. Для того, щоб привернути увагу читачів застосовуються комбінації банерів, світлин, відео та інші методи. Уся найважливіша інформація розміщена у верхній частині, це зручно, адже користувач перегортає сторінку згори вниз і швидко її знаходить;

- простота викладу матеріалу – при спілкуванні з недосвідченими користувачами інтернету, зазвичай містить складні фрази та фахові терміни. Даний підхід застосовує бібліотека при веденні своєї сторінки у всесвітній мережі. Вебсайт розрахований на звичайних користувачів без високого рівня обізнаності комп'ютерних програм, з різними потребами у послугах і ресурсах;

- навігація – ефективність вебсайту бібліотеки потребує зрозумілої навігації. Обласна бібліотека застосовує досить зрозумілий інтерфейс та посилання на потрібну запитувану інформацію;

- візуальні підказки – вебсайт, який має забагато тексту погано сприймається користувачем. Тому потрібно застосовувати візуальні підказки, що полегшують пошук потрібної інформації та краще сприймаються споживачем;

- світлини – ілюстрації демонструють відмінні риси бібліотеки, передають атмосферу, створюють загальне позитивне враження користувачів від перебування на вебсайті. Тому книгозбірня уміло та ефективно використовує помірну кількість зображень на своєму вебсайті;

- пошук – є випадки, коли швидко потрібно знайти необхідну інформацію, тоді читач звертається до пошукової системи, яка доступна для користування на всіх сторінках сайту;

- зворотній зв'язок – вебсайт не може функціонувати ефективно, якщо у ньому не підтримується двостороння комунікація з користувачем. Тому на сайті є доступна користувачам форма для зворотного зв'язку та архів офіційних відповідей від бібліотеки. Це свідчить про те, книгозбірня взаємодіє зі своїми споживачами, враховує їх думки і вживає заходів, зокрема, щодо активного інформування читачів та організації виставок, використовуючи для цього всі можливості [57, с. 545; 59, с. 470].

Отже, Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського активно використовує сучасні інструменти інформаційно-комунікаційної діяльності, зокрема такі як: вебсайт, соціальна мережа «Фейсбук». Дані ресурси користуються популярністю серед читачів, містять актуальні новини та інформацію. Вебсайт бібліотеки має такі параметри як простота, реклама, зворотній зв'язок, пошук, візуальні підказки, ілюстративний матеріал. Подальше дотримання перерахованих позитивних сторін вебсайту дозволить бібліотеці створити високовідвідувану ефективну сторінку у мережі «Інтернет» для користувачів, а також буде підвищувати імідж бібліотеки серед читачів, дозволить покращити співпрацю із читачами, задовольняючи їх потреби незалежно від часу і місця їх перебування.

2.3. Шляхи та способи удосконалення структури та інформаційного наповнення сайту

Сьогодні суспільство активно використовує онлайн-простір, що сприяє появі нового методу – контент-маркетингу, одним із завдань якого є аналіз інформаційного наповнення сайту. Основним призначенням вебсайту бібліотеки є сприяння реалізації головної мети, а саме: інформаційному забезпеченню читачів. Основним інструментом цього інформаційного забезпечення є бібліотечний фонд.

Бібліотечний сайт повинен не тільки мати якісне наповнення, повну інформацію про всі аспекти діяльності установи, стабільні та актуальні інформаційні ресурси, а й вирізнятися зручною, зрозумілою навігацією та індивідуальним підходом до різних груп користувачів за своїм дизайном.

Виділимо основні негативні сторони, які на сьогодні має вебсайт:

- недостатня мобільна веб-присутність: якщо вебсайт не оптимізований для мобільних пристроїв, це може призвести до нестабільної або незручної навігації для користувачів, що використовують смартфони або планшети. Рекомендується розробити адаптивний дизайн, щоб забезпечити зручну інтеракцію з сайтом на різних пристроях;

- надмірність інформації: якщо вебсайт містить забагато тексту, складні терміни або нечітку структуру, це може створювати перешкоди для користувачів у пошуку необхідної інформації. Важливо просто та зрозуміло подавати інформацію, використовуючи доступну мову та уникати надмірної технічної термінології;

- недостатня аналітика: для успішного функціонування вебсайту необхідно проводити постійний моніторинг та аналіз його показників. Використання інструментів веб-аналітики, таких як GoogleAnalytics, допоможе виявляти проблеми, оцінювати ефективність та вносити вдосконалення для поліпшення користувацького досвіду;

- відсутність візуальної привабливості: якщо вебсайт не має привабливого дизайну, використовує непідтримувані або низькомінливі елементи, це може вплинути на враження користувачів і втратити їхню увагу. Важливо забезпечити привабливий та сучасний дизайн, використовуючи візуальні елементи, які привертають увагу та відповідають бренду бібліотеки;

Ці негативні сторони можна вирішити шляхом оптимізації вебсайту для мобільних пристроїв, спрощення навігації та інформаційної структури, використання інструментів веб-аналітики та створення привабливого візуального дизайну.

Оцінивши недоліки вебсайту, розглянемо основні шляхи та способи удосконалення структури інформаційного наповнення Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського.

Першим етапом є опитування користувачів щодо зручності користування вебсайтом та виявлення основних недоліків та зауважень із їх боку.

Другим етапом є визначення логіки розміщення блоків ресурсів, послідовності викладу матеріалів, збалансованості ілюстративного та текстового матеріалу.

Вебсайт бібліотеки, зазвичай, висвітлює досвід роботи бібліотечної установи, що є загальною ідеєю її функціонування – це і є третім етапом.

І останній етап вимагає зручності пошуку користувачами сайту у мережі «Інтернет» та легким доступом до нього.

На мою думку, можна запропонувати Кіровоградській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Д. І. Чижевського для удосконалення її вебсайту наступне:

- сформувати загальну базу статистичних даних про склад інформаційних ресурсів сайту, динаміку їхньої зміни, тематичного різноманіття;
- сайт містить цифротеку, проте доцільно було б аналізувати та відображати інформацію щодо кількості тривалості перегляду матеріалів, а також кількості користувачів, які відвідують сайт щоденно, щотижнево чи в реальному часі;
- доцільно було б проводити статистики щодо ефективності обслуговування окремого користувача – кількість звернень, кількість використаних ресурсів, кількісна характеристика наданих послуг;
- кількісних та якісних характеристик функціонування системи – середня швидкість доступу до сервера, середній час пошуку тощо.

Постійний контроль та аналіз сумарної статистичної інформації про роботу вебресурсу необхідний для визначення його ефективності, попиту серед користувачів, а також сприяє оптимізації процесів її комплектування та удосконаленню правил надання доступу до вебсайту бібліотеки. Вважаємо, що

вище зазначене допоможе удосконалити структуру та інформаційне наповнення вебресурсу Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського [13].

Також на вебсайті доцільно було б створити актуальні буктрейлери, адже останні розміщені за 2021 рік, подкасти, віртуальні екскурсії. Віртуальна екскурсія – це організаційна форма навчання, яка відрізняється від реальної екскурсії віртуальним відображенням реально існуючих об'єктів. Віртуальна екскурсія є мультимедійною та може включати до себе панорамні світлини, відео, музичне супроводження, текст та посилання. На відміну від відео або слайд-шоу віртуальні екскурсії є інтерактивними, адже дають можливість наближати або віддаляти зображення, детально розглядати об'єкти, озиратися навкруги, переміщуватися між активними зонами [27, с. 66]. Для створення власних віртуальних екскурсій бібліотеки можуть користуватися безкоштовними сервісами GoogleMaps, GoogleEarth, TourBuilder, TourCreator, GoogleArts&Culture.

Буктрейлер – це короткий відеоролик, створений заради привернення уваги до певного книжкового видання. У буктрейлері зазвичай коротко, жваво та ефектно висвітлюється зміст твору через візуальне подання інформації (слайдшоу, відео кліпи або анімація), обов'язково залишаючи певну «недомовленість», оскільки головна мета буктрейлера – створити певний настрій та спонукати людину до прочитання книги. Буктрейлери вважаються ефективними маркетинговими інструментами просування книг, тому що сучасній аудиторії набагато цікавіше і звичніше переглянути видовищний відеоролик, ніж читати традиційну анотацію [16; 17, с. 450].

Комп'ютеризація та диджиталізація бібліотечного простору суттєво змінює традиційні бібліотечні процеси, якісно їх покращує та робить бібліотечно-інформаційний сервіс набагато оперативнішим та зручнішим для користувачів [18], що є одним із вирішальних факторів існування бібліотек в умовах ринкової економіки. Нарівні з цим, якість та змістовне наповнення інформаційної продукції, орієнтація бібліотечної діяльності на користувачів, а саме: вивчення демографічного і професійного складу, потреб користувачів,

ситуацій використання того чи іншого інформаційного продукту, взаємодія з користувачами та отримання зворотного зв'язку [20; 26], посилює позиції бібліотек як орієнтирів у мінливому інформаційному просторі сучасності.

Подкаст – це аудіофайл, який поширюється в Інтернеті та за своїм змістом нагадує лекцію, радіо шоу або звукову виставу на довільну тематику. Подкасти дозволяють слухачам сприймати інформацією без відриву від інших справ. Першим сервісом, який запровадив можливість завантаження та прослуховування подкастів був iTunes. Наразі подкасти розміщуються як на спеціалізованих платформах (Rhythmbox, gPodder, Spotify), так і у блогах, на відеохостингах та у соцмережах. Бібліотечні подкасти можуть вміщувати інтерв'ю, історико-краєзнавчі нариси, анонси подій, рекламу бібліотечних послуг, буктрейлери тощо [38, с. 120]. Розміщення подкастів може сприяти підвищенню відвідуваності сайту чи іншого бібліотечного ресурсу, адже подкасти є новим окремим медіа жанром, який привертає увагу користувачів.

Отже, вебсайт бібліотеки має головну мету – інформаційне забезпечення читачів. Для її виконання, на інтернет ресурсі установи повинна міститися вся необхідна інформація у зручному вигляді та легкому доступі та пошуку для користувача. Для удосконалення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського було запропоновано декілька рекомендацій. Вони допоможуть вдосконалити ресурс та збільшать число користувачів.

Проаналізувавши вебсайт обласної бібліотеки імені Чижевського, можемо стверджувати, що роль вебсайту у здійсненні інформаційно-комунікаційної діяльності є досить значною. Офіційний сайт щодня відвідують користувачі та користуються онлайн ресурсами фонду установи. Вона швидко реагує на інформатизацію та діджиталізацію суспільства: використовує новітні ресурси; популяризує свої послуги у цифровому форматі; навчає комп'ютерній грамотності; створює електронний музей книги. Вебсайт будь-якої бібліотеки є інструментом задоволення інформаційних потреб користувачів. Для читачів Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені

Д. І. Чижевського є безкоштовні та платні послуги, перелік яких розміщено на сайті. Також для збільшення кількості відвідувань вебсайту та його покращення були розроблені рекомендації.

Таким чином, бібліотека Чижевського – це сучасний інформаційний центр, який використовує інноваційні технології та надає послуги у цифровому форматі, має 20 структурних підрозділів. Вебсайт книгозбірні є функціональним, зручним та сучасним інструментом задоволення інформаційних послуг читачів. Він містить досить багато різноманітних послуг – безкоштовних та платних, якими можна користуватися. Також, при дослідженні, було виявлено позитивні та негативні сторони функціонування вебсайту. На основі проведеного моніторингу функціонування вебсайту установи, було запропоновано конкретні способи удосконалення структури та наповнення сторінки, зокрема: формування статистичної бази, доопрацювання цифротeki сайту, розробка нових послуг тощо.

ВИСНОВКИ

При виконанні кваліфікаційної роботи було встановлено специфіку функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського як інструменту інформаційно-комунікаційної діяльності. Важливість дослідження обумовлена тим, що на етапі невизначеності саме вебсайт стає основним джерелом інформування користувачів бібліотеки. Згідно проведеного дослідження було отримано наступні висновки.

З'ясовано сутність поняття «вебсайт бібліотеки» та його характерні особливості. У процесі дослідження було опрацьовано наукові роботи вітчизняних вчених щодо трактувань поняття «вебсайт бібліотеки». Також була вивчена законодавча база України щодо цього питання. Джерела по-різному тлумачать означене поняття, проте більшість дослідників мають одну спільну думку – це спільна комунікація надавача та споживача послуг, яка задовольняє функцію в отриманні необхідної інформації та знань. Узагальнивши, можемо стверджувати, що вебсайт бібліотеки є своєрідною візитною карткою установи, яка надає інформацію та послуги своїм користувачам, ресурс який має особливості та переваги, які відрізняють його від традиційної книгозбірні.

Проаналізовано вебсайт бібліотеки як ефективний інструмент інформаційно-комунікаційної діяльності у мережі «Інтернет». Особливу увагу було приділено вивченню вебсайту бібліотеки як ефективного інструменту інформаційно-комунікаційної діяльності, який забезпечує функціонування книгозбірні у будь-який період: криза, пандемія, війна тощо. Виявлено, що сучасні бібліотечні установи застосовують різноманітні інформаційно-комунікаційні технології: вебсайт, маркетинг, соціальні мережі, та інші. Вебсайт бібліотеки виконує функцію зберігання, виведення інформації у машинозчитувальній формі на комп'ютер користувача, надає швидкий доступ до бібліотечних ресурсів. Офіційна сторінка книгозбірні виконує низку важливих завдань, такі як тематичне упорядкування; опрацювання електронних документів;

онлайн доступ до інформації; швидкість використання електронних ресурсів бібліотек та інші.

З'ясовано інформаційні послуги бібліотечного вебсайту для задоволення потреб користувачів. Новітні інструменти користуються популярністю серед читачів бібліотек та мають значний успіх у використанні бібліотечних ресурсів онлайн, за допомогою вебсайту. Розвиток інтернету надає нові можливості для користування ресурсами бібліотеки у будь-який час і з будь-якого місця. Головною функцією вебсайту бібліотечної установи сьогодні стає забезпечення можливості вільного і необмеженого доступу до різних джерел інформації: як традиційних друкованих ресурсів, так і електронних. З'ясовано, що організацію обслуговування користувачів вебсайту здійснюється за допомогою: виявлення і обробки відгуків читачів; вивчення їх поведінки; аналізу соціально-демографічних характеристик користувачів.

Проаналізовано структуру та змістовне наповнення офіційної сторінки у мережі «Інтернет» бібліотечної установи Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського. Встановлено, що вона має 20 структурних підрозділів. На основі аналізу вебсайту бібліотеки зроблено висновок, що візуально віє є досить привабливим та добре сприймається користувачем. За наповненням є досить функціональним, зручним та сучасним інструментом залучення читачів. Бібліотечний фонд Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського налічує 783472 видань, відвідування вебсайту (станом на 01.04.2023 р.) становить 352525 осіб. Це характеризує офіційну сторінку бібліотеки як досить привабливий та ефективний інструмент взаємодії із споживачами бібліотечних інформаційних ресурсів і популяризації бібліотечної установи.

Досліджено функціонування вебсайту бібліотеки як інструменту задоволення інформаційних потреб користувачів. У результаті дослідження було виявлено, що Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського активно використовує новітні інструменти інформаційно-комунікаційної діяльності такі як вебсайт, фейсбук. Дані ресурси користуються

популярністю серед читачів, вони є структуровані та містять актуальні новини та інформацію. Вебсайт бібліотеки має досить багато переваг, які успішно застосовуються для задоволення інформаційних потреб користувачів. Серед основних варто виокремити наступні: простота, реклама, зворотній зв'язок, пошук, візуальні підказки, ілюстративний матеріал. Подальше дотримання перерахованих позитивних сторін вебсайту дозволить бібліотеці створити високо відвідувану ефективну сторінку у мережі «Інтернет» для користувачів, а також буде підвищувати імідж бібліотеки серед читачів, дозволить покращити ефективну комунікацію, задовольняючи потреби користувачів незалежно від їх місцезнаходження та часу.

Проаналізовано ефективність функціонування вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського та запропоновано шляхи і способи удосконалення його структури та інформаційного наповнення. Провівши аналіз підсумуємо, що вебсайт бібліотеки має основну ціль – інформаційне забезпечення читачів. Її реалізація може бути забезпечена тим, що на інтернет ресурсі установи повинна міститися вся необхідна інформація у зручному вигляді та легкому доступі та пошуку для користувача. З'ясовано основні негативні сторони, які на сьогодні має вебсайт: відсутність мобільної версії вебсайту; надмірність інформації на сторінці; різні способи навігації по сайту; недостатня кількість аналітичних даних.

Розроблено рекомендації для удосконалення вебсайту Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського, це зокрема: формування статистичної бази, доопрацювання цифротeki сайту, розробка нових послуг тощо, які на нашу думку допоможуть вдосконалити ресурс та збільшать число користувачів.

Таким чином, інформаційно-комунікаційна діяльність нині є основою функціонування будь-якої бібліотеки. При цьому кожний бібліотечний заклад для більш активної комунікації із цільовою аудиторією використовує різноманітні інструменти інформування читачів та зацікавлення цільової аудиторії. Велика увага тут має бути приділена вебсайту бібліотечної установи як основному новітньому інформаційно-комунікаційному інструментарію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. Поточна редакція 31.03.2023. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 10.04.2023).
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII (втрата чинності 01.01.2023 р.). База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення 10.04.2023).
3. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. Поточна редакція 01.01.2022. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10.04.2023).
4. Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 09.04.1999 р. Поточна редакція 31.03.2023. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14#Text> (дата звернення 10.04.2023).
5. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Поточна редакція 01.01.2023 р. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення 10.04.2023).
6. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. Поточна редакція 22.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення 10.04.2023).
7. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 р. Поточна редакція 27.07.2017 №. База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1271-2011-%D0%BF> (дата звернення 10.04.2023).

8. Про затвердження вимог до дизайну та порядку погодження проектів дизайну офіційних вебсайтів (вебпорталів) органів виконавчої влади та офіційних вебресурсів, що пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, та Єдиного вебпорталу Кабінету Міністрів України: наказ Міністерства цифрової трансформації України від 23.06.2022 р. № 57. Поточна редакція 05.08.2022. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0785-22> (дата звернення 10.04.2023).

9. Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади: наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25.11.2002 р. № 327/225. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-02#Text> (дата звернення 10.04.2023).

10. Про веб-ресурси Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 19.05.2015р. № 699 (втрата чинності 31.01.2022 р.). База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/15-%D1%80%D0%B3#Text> (дата звернення 10.04.2023).

Офіційні сайти/портали підприємств, установ, організацій та їхні офіційні сторінки/блоги у соціальних мережах

11. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». *Офіційний сайт*. URL: http://www.ukrbook.net/osnov_polozh.html (дата звернення 01.03.2023).

12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. *Офіційний сайт*. URL: www.nbuv.gov.ua/ (дата звернення 01.03.2023).

13. Офіційний сайт Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського. *Офіційний сайт*. URL: <https://library.kr.ua/> (дата звернення 01.03.2023).

14. Українська бібліотечна асоціація. *Офіційний сайт*. URL: <https://ula.org.ua/> (дата звернення 01.03.2023).

15. Національний репозитарій академічних текстів. *Офіційний сайт*. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/> (дата звернення 01.03.2023).

Наукові, довідкові, навчальні видання

16. Бачинська Н. А. Бібліотечно-інформаційна освіта в Україні: етапи розвитку та характерні ознаки. URL: journals.uran.ua/bdi/article/view/150612/149702 (дата звернення 15.01.2023).

17. Беззуб І. Трансформація сільських бібліотек в Україні в інформаційні, соціокультурні та комунікативні центри громад. *Наук. праці нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 43. С.439–460. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2016_43_29 (дата звернення 18.01.2023).

18. Безсмертна О. В. Мобільні технології на сайтах зарубіжних медичних бібліотек. *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства*: мат. VI Міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 вересня 2015 року, Львів. Національний університет «Львівська політехніка», Науково-технічна бібліотека; [редакційна колегія: О. В. Шишка, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. – Львів : Львівської політехніки, 2015. С. 96–99.

19. Бібліотека в епоху цифрових технологій: бібліогр. покажч. літ./ уклад. Н. П. Банкова; відп. за вип. Т. Є. Притуляк. Вінниця: НТБ ВНТУ, 2017. С. 6. URL: <http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/IR%20VNTU/Library%20in%20the%20digital%20age.pdf> (дата звернення 25.03.2023).

20. Бібліотека в інформаційно-освітньому середовищі: наук.-допом. бібліогр. покажч. НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського; [упоряд.: А. І. Рубан, І. Г. Лобановська ; наук. ред.

Л. О. Пономаренко ; наук.консультант Т. В. Добко]. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2022. 195 с.

21. Бібліотека Кропивницького збирає книжки для українців на передову і за кордон. URL: <https://dostyp.com.ua/novini/biblioteka-kropivnickogo-zbiraye-knizhki-dlya-ukrayinciv-na-peredovu-i-za-kordon/> (дата звернення 15.04.2023).

22. Білик О. Мобільні застосунки – складова ефективності та дієвості сучасних бібліотек. *Бібліотечна планета*. 2020. № 3 (липень-вересень). С. 16–19.

23. Бондар О. С. Веб-сайт: визначення й застосування. URL: <http://www.webtec.com.ua/uk/articles/index/view/2011-05-05/web-site> (дата звернення: 01.03.2023).

24. Бруй О. Як діджиталізувати бібліотечну систему й не наробити помилок. URL: <https://chytomo.com/iak-didzhytalizuvaty-bibliotechnu-systemu-j-narobyty-pomylok/> (дата звернення 15.04.2023).

25. Визначення вебсайту в законодавстві України. URL: <https://brightadvise.com/blogs/120> (дата звернення 18.04.2023).

26. Горбань Ю. І. Дистанційне обслуговування та нові онлайн-послуги бібліотек закладів вищої освіти під час пандемії COVID-19. *Scientific practice: modern and classical research methods*. 2021. Вип 3. С. 160–164. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/9552/9248> (дата звернення: 15.04.2023).

27. Гранчак Т. Ю. Бібліотека в інформаційному супроводі управління суспільними процесами: політико-комунікаційний аспект: монографія; [наук. ред. В. М. Горовий]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: НБУВ, 2014. 184 с.

28. Желай О. П. Розвиток вітчизняного бібліотечного електронного сервісу: автореф. дис. ... канд. наук із соц. Комунікацій: 27.00.03. Київ, 2018. 21 с. URL: http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_12.pdf (дата звернення 08.04.2023).

29. Закіров М. Інтернет-ресурси як інструмент стратегічних комунікацій: міжнародний досвід. *Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 58. С. 224–234.
30. Затока Л. П. Сучасна система збереження бібліотечних фондів: поєднання традиційних та новітніх технологій. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2020. Вип. 16. С. 515–542. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rks_2012_16_35 (дата звернення: 12.04.2023).
31. Інновації як стратегія і умова розвитку бібліотек : консультація / Нац. б-ка України для дітей; авт.-уклад. Н. І. Безручко. Київ, 2014. 24 с.
32. Карпій О. П., Виноградська Ю. А. Веб-сайт підприємства як засіб управління маркетинговою діяльністю. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Львів, 2022. Вип. 34/2022 С. 213–219. URL: <file:///D:/Downloads/629-Article%20Text-1149-2-10-20221107.pdf> (дата звернення: 16.04.2023).
33. Кислюк Л. В. Основні напрями технологічно-організаційного розвитку бібліотек комунікаційному просторі України. *Праці Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. Вип. 12, т. 4. С. 259–264. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ptdau_2012_12_4_37 (дата звернення: 09.02.2023).
34. Кочубей Л. Особливості сучасних інформаційно-комунікативних технологій в Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2017. Вип. 3. С. 44–70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2017_3_6 (дата звернення 15.03.2023).
35. Комунікація: формування національного інформаційного простору: матеріали Міжнар. наук. конф. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ. 2016. 640 с.
36. Кропочева Н. М. Краудсорсинг як інноваційний інструмент створення реферативної інформації: перспективи застосування. *Організація і методика створення корпоративних інформаційних ресурсів для освітянської галузі України*. №5. 2016. с. 146–152.

37. Лебідь Н, Романюк Н. Сайт бібліотеки як засіб інформування про міжнародну діяльність. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації.* №1(49). Запоріжжя, 2022. С. 87–93.
38. Лугова Т. А., Балабан А. В. Моделі реалізації ВЕБ 3.0 в діяльності бібліотек. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ.* 2020. С. 119–126. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/3711/3640> (дата звернення 19.01.2023).
39. Лук'яненко В. В. Веб-сайт наукової бібліотеки КНУКіМ: аналіз ефективності функціонування. *Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства:* матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 16–19 черв. 2015 р. Івано-Франківськ, 2015. С. 178–180. URL: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Biblioteka-kult-prostir-ta-innov-postup.pdf> (дата звернення 05.01.2023).
40. Маніфест Української бібліотечної асоціації «Бібліотеки в умовах кризи». *Бібліотечний вісник.* 2015. № 4. С. 35–38.
41. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. *Бібліотечний вісник.* 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення 05.05.2023).
42. Матвейко І. Веб-сайт бібліотеки університету – важливий інструмент в системі обслуговування користувачів. *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства:* матеріали шостої міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 вересня 2015 р., Львів / Нац. ун-т «Львів. політехніка», Наук.-техн. б-ка. Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2015. С. 221–226.
43. Нікітенко О. М., Влащенко Л. Г. Ефективність функціонування віртуальних сервісів наукової бібліотеки ЗВО: системний підхід та досвід використання. *Бібліотечний Меркурій.* 2019. Вип. 2. С. 137–153. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/d4bec1c8-6547-40d6-bdc91d2b7ca44481/content> (дата звернення 25.03.2023).
44. Обловацька Н. Управління Інтернет-комунікаціями підприємства. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/323532726.pdf> (дата звернення 05.04.2023).

45. Орієнтири-2021: методичні матеріали до планування роботи бібліотек/ уклад. Л. В. Козінченко ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. О. П. Гуляєва; відповід. за випуск Ю. С. Василенко; Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей», Маріуполь, 2020. Вип. 2. 37 с. URL: https://bibliokids-mrpl.com.ua/images/Temp/plan_roboty.pdf (дата звернення 05.05.2023).

46. Перенесієнко І. Використання можливостей соціальної інтернет-мережі Facebook у роботі бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2013. Вип. 35. С. 203–212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prnbuimviv_2013_35_21 (дата звернення 18.03.2023).

47. Петрицька В. М. Веб-сайт як інструмент бібліотечно-інформаційного обслуговування НБ ХНУ в умовах запровадження новітніх інформаційних технологій. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/about_library/naukova_robota/2008/pet_web (дата звернення 23.04.2023).

48. Про любов, екологію, дорослішання: кропивничан запрошують на «Тиждень австрійського кіно». URL: <https://dostyp.com.ua/novini/pro-lyubov-ekologiyu-doroslishannya-kropivnichan-zaproshuyut-na-tizhden-avstrijskogo-kino/> (дата звернення 24.04.2023).

49. Просування читання та залучення читачів: сучасні підходи і можливості. *Херсон. обл. універс. наук. б-ка ім. Олеся Гончара*. URL: <https://lib.kherson.ua/prosuvannya-chitannya-ta-zaluchennya-chitachiv-suchasni-pidhodi-i-mozhливosti.htm> (дата звернення: 20.04.2023).

50. Самохіна Ж. Веб-сайт як складова маркетингових досліджень в інформаційній діяльності бібліотек. *Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору: матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 21 – 23 жовтня 2014 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. Центрів-членів МААН*. Київ, 2014. С. 75–78. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/268> (дата звернення 20.03.2023).

51. Симоненко О. В. Комунікаційна стратегія бібліотек в реалізації діалогу влади та суспільства. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток*

бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації: матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6-8 жовт. 2020 р. Київ: НБУВ, 2020. С. 355–356 URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003836> (дата звернення 15.03.2023).

52. Симоненко О. Шляхи інтелектуалізації бібліотечно-інформаційної діяльності в інформаційно-аналітичному обслуговуванні користувачів. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2018. Вип. 49. С. 146–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2018_49_13. (дата звернення 15.03.2023).

53. Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс: матеріали круглого столу, Харків, 31 жовтня 2017 року / редкол.: І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва; Харківський національний медичний університет. Харків: ХНМУ, 2017. 100 с. URL: https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/19059/1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0.pdf (дата звернення 15.03.2023).

54. Соціально-етичні основи збереження цифрової спадщини в Україні: монографія / Тюрменко І. (кер. авт. кол.), Рогожа М., Божук Л., Курченко Т., Халецька Л. Київ: Талком, 2017. 172 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/32587/1/%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f.pdf> (дата звернення 05.05.2023).

55. Сошинська Я. Ю. Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті: суб'єктно-об'єктна синергія. *Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті: матеріали II Всеукр. студ. наук.-практ. конф, 29 вересня 2017 р. / М-воосвіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [редкол.: Г. В. Горбенко, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. Є. Сошинська, О. О. Ісаєнко.]*. Київ, 2018. С. 9–11.

56. Струнгар В. Представлення бібліотеки в інтерактивному медіа-середовищі: змістовий аналіз. *Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 46. С. 329–344. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2017_46_22 (дата звернення 18.04.2023).

57. Тарасенко Н. В. Інноваційні аспекти бібліотечно-інформаційного виробництва. *Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2015. Вип. 41. С. 543–559. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001510> (дата звернення 26.03.2023).

58. Халецька Л. П. Блог як форма інтеграції обласних бібліотек для дітей України в цифровий інформаційно-комунікаційний простір. *Інформація, комунікація, суспільство 2020: Матеріали ІХ міжнар. наук. конф. ICS2020*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. С. 77–78. URL: http://ics.skid-tp.info/ics_2020Proceedings.pdf (дата звернення 05.05.2023).

59. Штих П. Соціальні мережі як засіб просування довідково-бібліографічних продуктів та послуг у системі національних комунікацій. *Наук. праці Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2020. Вип. 58. С. 469–478.

60. PR, маркетинг, реклама – інструменти розвитку бібліотеки / метод. центр бібліотек ЗВО м. Вінниці, Наукова бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова; упоряд. Я. С. Бондарчук, М. І. Мельник; відп. за вип. Н. М. Кравчук. Вінниця, 2021. 42 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

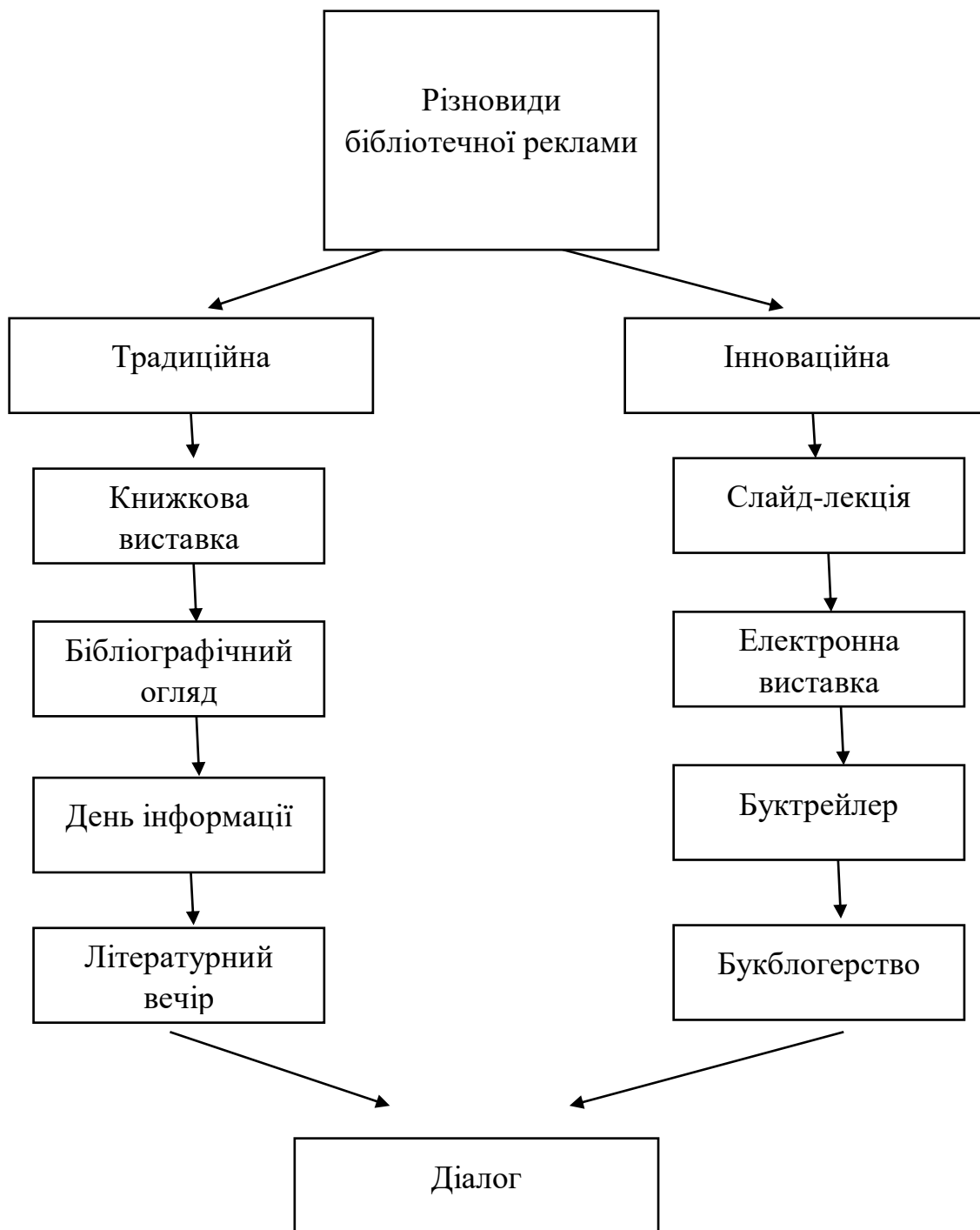
ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ВЕБСАЙТ» В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Номер п/п	Визначення	Джерело
1	Сукупність програмних та апаратних засобів з унікальною адресою у мережі «Інтернет» разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певного суб'єкта і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інші інформаційні послуги через мережу Інтернет.	Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади: наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25.11.2002 р. № 327/225. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-02#Text (дата звернення 10.04.2023).
2	Сукупність інформаційних ресурсів, (електронних документів), програмних та апаратних засобів, що забезпечують доступ юридичних і фізичних осіб до інформаційних ресурсів та інформаційних послуг певного суб'єкта за унікальною адресою у мережі Інтернет.	Про веб-ресурси Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 19.05.2015р. №699 (втрата чинності 31.01.2022р.). База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/15-%D1%80%D0%B3#Text (дата звернення 10.04.2023).
3	Сукупність даних, електронної (цифрової) інформації, інших об'єктів авторського права і (або) суміжних прав тощо,	Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ (втрата чинності 01.01.2023 р.). База даних «Законодавство України».

	пов'язаних між собою і структурованих у межах адреси веб-сайту і (або) облікового запису власника цього веб-сайту, доступ до яких здійснюється через адресу мережі Інтернет, що може складатися з доменного імені, записів про каталоги або виклики і (або) числової адреси за Інтернет-протоколом.	URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text (дата звернення 10.04.2023).
4	Сукупність програмних засобів, розміщених за унікальною адресою в обчислювальній мережі, у тому числі в мережі Інтернет, разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певних суб'єктів і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інших інформаційних послуг через обчислювальну мережу.	Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Поточна редакція 01.01.2023 р. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text (дата звернення 10.04.2023).

Примітка: розроблено автором.

ДОДАТОК Б
РІЗНОВИДИ БІБЛІОТЕЧНОЇ РЕКЛАМИ

Примітка: розроблено автором.

ДОДАТОК В

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕБСАЙТУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО

Критерій аналізу	Стан аналізованого критерію на вебсайті	Відповідність вимогам
Назва і адреса вебсайту	Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д. І. Чижевського. URL: https://library.kr.ua/ .	-
Призначення вебсайту	Вебсайт відповідає призначенню. На ньому розміщена інформація про бібліотеку, бібліотечні установи України, публікуються відомості про літературне життя держави.	Відповідає.
Візуальне сприйняття	Текст та супровідні матеріали виконані в одному стилі. Сам сайт має фіолетово-білу кольорову гаму, яка є читабельною.	Відповідає.
Структурованість сайту	Сайт структуровано на розділи та підрозділи. Відвідувач може вибрати потрібний підрозділ натиснувши «+». Також сайт має посилання на вебсторінки інших бібліотек та партнерів.	Відповідає.
Інформаційне наповнення	Сайт є досить інформативним. На ньому розміщена інформація різних напрямів та типів.	Відповідає.
Наявність світлин та відеоматеріалів	На сайті достатня кількість дописів зі світлинами, а також є окремий розділ «Фотогалерея». Відеоматеріали знаходяться у	Відповідає.

	розділі «Відео-новини».	
Корисність сайту	Сайт містить значну кількість інформації, що корисна і читачам, і фахівцям бібліотечної сфери.	Відповідає.
Актуальність	Інформація на сайті розміщується своєчасно та є цікавою в аспекті повсякдення. На сайті подаються новини, які оновлюються раз на 1-2 дні. Остання новина на сайті розміщена 14.06.2023р.	Відповідає.
Цілеспрямованість	Сайт спрямований на надання інформаційного обслуговування читачів у цифровому форматі, вся інформація націлена на допомогу відвідувачам у пошуку літератури та активізації участі у заходах.	Відповідає.
Використання різних типів контенту, їхня міксація	На сайті є міксація контенту з поєднанням світлин та текстових матеріалів.	Відповідає.
Грамотність	Інформація на сайті відповідає нормам української мови.	Відповідає.
Унікальність	На сайті розміщена інформація різного напрямку, зокрема, і про організацію діяльності аналізованої бібліотеки.	Відповідає.
Зручність	Користуватися сайтом зручно. Меню структуроване, а найважливіші розділи знаходяться відразу на Головній сторінці. Є можливість змінювати шрифт і контрастність відображення сайту, враховуючи потреби людей з вадами зору.	Відповідає.
Лаконічність (нагромадженість термінології,	Текст викладений стисло, за рубриками. Переважно допис становить 10 коротких	Відповідає.

заспамленість, зайві зображення)	речень.	
Релевантність	Інформація відповідає потребам відвідувачів сайту.	Відповідає.
Наочність	Інформація доповнена світлинами та відеоматеріалами, статистичними даними, фактичним матеріалом.	Відповідає.
Наявність зворотнього зв'язку	В розділі «Контакти» наявні міські телефони директора, секретаря, завгоспа та чергового, а також електронні адреси кожного із відділів бібліотеки для зв'язку. При спробі надіслати електронний лист у відділ абонементу, оперативно отримана відповідь через 2 дні (адже на вихідних відділ не працює).	Відповідає.

Примітка: розроблено автором.

ДОДАТОК Г

ФОРМИ СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО З ЧИТАЧАМИ

Номер п/п	Форма соціокомунікаційної взаємодії	Призначення форми соціокомунікаційної взаємодії
1	Офіційний вебсайт	Сповіщення споживачів про новинки з літератури та зміни в організації роботи бібліотеки
2	Сторінки у соціальних мережах	Сповіщення про події онлайн і офлайн
3	Фестивалі	Залучення читачів до літературного та мистецького життя
4	Благодійні акції	Залучення читачів до соціальних проблем шляхом збору коштів на певні потреби
5	Майстер-класи	Активізація читачів через навчання певним навичкам
6	Клуби та гуртки	Створення спільноти зацікавлених осіб, сприяння обміну думками та ідеями, підтримка та мотивація
7	Читацькі конкурси та заходи	Стимулювання активній участі читачів у культурному житті бібліотеки та сприяння розвитку їхньої зацікавленості до літератури та навколишнього світу
8	Подкасти	Популяризація літератури, залучення

		аудиторії, інформування та освіта, поширення культурного доробку
9	Курси підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання старшокласникам на базі бібліотеки	Надання освітніх послуг, розширення аудиторії та залучення нових користувачів, підвищення престижу бібліотеки

Примітка: розроблено автором.